

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee

Teie 13.09.2024 nr 1.1-10.1/4044-1,
RAM/24-0915/-1K/
Meie 20.09.2024 nr 1.2-3/2296-3

**Tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse
seaduse muutmise seaduse ning
tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõust**

Sotsiaalministeerium tunnustab Rahandusministeeriumit püüdluse eest kohandada maksukeskkonda tervist väärtustavamaks. Küll ei saa me nõustuda eelnõu § 2 punktiga 8 pakutud sõnastuses, mille osas saame eelnõu kooskõlastada üksnes meie ettepanekuga arvestamise korral.

Esiteks juhime tähelepanu, et eelnõu § 2 punktidega 6, 7 ja 8 muudetava TMS § 48 lõike 5⁵ põhieesmärk on motiveerida tööandjaid maksusoodustuse toel panustama töötajate tervise edendamisse. Kui eelnõu § 2 punktid 6 ja 7 aitavad seda eesmärki saavutada, siis punkt 8 enam mitte. Pakutava punkti 8 esimeses lauseosas öeldakse, et kõik need spetsialistid, kes on kantud tervishoiutöötajana tervishoiukorralduse infosüsteemi, võivad tööandja rahastatuna osutada teenuseid erisoodusmaksust vabastatuna. Enamik registris olevatest töötajatest on nn meditsiinitöötajad, kes osutavad ravi või osalevad ravitegevuses. Ravi ei ole tervise edendamine, see on reaktiivne sekkumine tervisehäire ilmnemisel. Tervisehäirete varaseks diagnoosimiseks eksisteerib töötervishoiuteenus, mille puhul juba rakenduvad kõik vajalikud maksusoodustused. Eelnõu § 2 punkt 4 teeb tööandjate võimalused siin veelgi paremaks.

Kui tööandja poolt tervise edendamiseks eraldatud ressurss kulub peaasjalikult ravi peale, jääb ennetus- ja edendustegevustesse panustamata ning püsitakse nõiaringsis – edendust ei toimu, tervisega tegeletakse reaktiivselt oodates ära tervisehäire kujunemine. Oleme jätkuvalt seisukohal, et edendus- ja ennetustegevused on kõige tulemuslikumad seal, kus inimesed viibivad – tavapärane elu-, kooli- ja töökeskkond. Töökeskkonna potentsiaal tervise edendamiseks on täna selgelt alakasutatud. Mõõname, et töötervishoiuteenuse disainis on veel mitmeid puudujääke, kuid kavatseme töötervishoiu arendamisega edasi liikuda. Tervise edendamine töökeskkonnas peab laienema ning me ei saa aktsepteerida poliitikalahendusi, mis seda tegevussuunda kahjustavad.

Teiseks peame tõdema, et eelnõu § 2 punkti 8 sisuks olev poliitikamuudatus ei ole sünkroonis laiemas maksupoliitikaga. Eestis on riiklik ravikindlustus, mida rahastatakse peaasjalikult töötajate töötasult arvestatud sotsiaalmaksu ravikindlustuse osalt. Eelnõu nimetatud punkt pakub välja poliitika, mille kohaselt tööandjaid toetatakse maksusoodustusega juhul, kui nad soovivad töötajaid aidata eratervishoiu toel ravijärjekorradest nõ mööda osta. Leiame, et pakutava poliitikamuudatusega saadetakse tööandjatele ja avalikkusele signaal, et sotsiaalmaksust rahastatav ravikindlustussüsteem ei tööta, mistõttu on põhjust liikuda tööandjate rahastuse toel alternatiivse lahenduse suunas. Ravikindlustussüsteem toimib oma põhiolemuselt väga hästi, kuid on teatud kitsaskohtadega

valdkondi, millest Sotsiaalministeerium on vägagi teadlik ja mille probleemkohtade lahendamise nimel meie töötajad igapäevaselt tegutsevad. Neid inimesi, kes saavad ravikindlustuse süsteemist õigeaegselt asjakohast ravijuhendeile vastavat kvaliteetset abi, on oluliselt rohkem, kui neid, kelle abistamisel on tagasilööke. Oleme seisukohal, et neis probleemsetes valdkondades (nt vaimse tervise teenused) on probleemkohtade ületamiseks tööandja tugi väga teretulnud. Meetmed, mis panustavad kitsaskohtade ületamisse, peavad olema täpselt sihitatud. Eelnõu § 2 punkt 8 on pakutaval kujul vastuvõetamatu, sel oleks ennustatav negatiivne mõju tervisesüsteemi toimimisele, see toob täiendavaid tagasilööke riikliku ravikindlustuse pakutavate teenuste kättesaadavuses.

Kolmandaks peame tähelepanu juhtima tehnilistele takistustele eelnõu § 2 punkt 8 jõustamisel pakutud kujul. Tervishoiukorralduse infosüsteem on loodud täitma kolme spetsiifilist funktsiooni:

- tagada TTKS-is nimetatud tervishoiutöötajate kvalifikatsiooni kontrollitus ja tagada nende juurdepääs tervise infosüsteemi andmetele;
- tagada seaduses nimetatud tervishoiutöötajatega võrdsustatud tervishoiuspetsialistide ja tervishoiuteenuste osutamisel osalevate isikute juurdepääs TIS-i andmetele;
- luua alused tegevuslubade väljastamiseks ja järelevalveks seotuna seotud isikute kvalifikatsiooniga.

Tervishoiukorralduse infosüsteem on arendatud viisil, et tervishoiuteenuse osutajal on tehniliselt võimalik kanda süsteemi kõiki neid spetsialiste, keda ta vajalikuks peab. Spetsialisti kandmisega süsteemi kaasneb õiguslik tähendus üksnes ülal nimetatud juhtudel ning seda aspekti arvestades ei ole välja arendatud kompleksset kontrollide süsteemi. Tervishoiutöötajatega seotud kannete kvaliteedi eest vastutab Terviseamet, tegevusloale kantavate spetsialistide andmete kvaliteedi eest vastutab esmalt tervishoiuteenuse osutaja – kui kanded on ebakorrektsed, võib olla takistatud spetsialistide ligipääs tervise infosüsteemi andmetele või ohtu sattuda tema tegevusluba. Tervishoiukorralduse infosüsteemi rakendamine maksukorralduslikel eesmärkidel nõuaks infosüsteemilt teistsugust loogikat ja seega olulisi IT-arendusi.

Tervishoiukorralduse infosüsteemi rakendamine tänasel kujul maksukorralduslikus funktsioonis loob ohu infosüsteemi väärkasutusteks. Näiteks juhul kui mõni tervishoiuteenuse osutajatest otsustab pakkuda alternatiiv- või pseudomeditiini teenuseid ja kannab teenust osutava isiku andmed tervishoiukorralduse infosüsteemis oma tegevusloale, tagab pakutud säte koheselt maksuvabastuse ka sellise tegevuse viljeleja teenustele. See ei ole ilmselt sätte looja eesmärk ning selline lahendus praktikas naeruvääristaks nii tervishoiu- kui ka maksusüsteemi. Tegevuslubadele kantud info ajakohasena hoidmine on tööandja ülesanne, Terviseamet kontrollib andmeid üksnes neis aspektides, kus on vajalik kvalifikatsiooni kontroll tervishoiutöötajaga võrdsustatud isiku või tervishoiuteenuse osutamisel osaleva isiku TIS-i andmetele ligipääsuks või tegevusloa nõuetele vastavuse kontrolliks. Tegevuslubadele spetsialistide andmete kandmise tehniline piiramine ja regulaarne kontroll nõuaks olulist üleminekuaega, lisaraha arendusteks ega oleks eelnõu pakutud ajalistes piirides teostatav.

Eelnevast johtuvalt peame vajalikuks keskenduda TMS § 48 lõike 5.5 muutmisel lõike põhieesmärgile, s.o töötaja tervise edendamisele, ning palume maksusoodustuste võimaldamisel liikuda edasi kaalutletult, sihitult ja argumenteeritult.

Neid aspekte arvestades teeme ettepaneku eelnõud täiendada ja sõnastada eelnõu § 2 punkt 8 järgmiselt:

„8) paragrahvi 48 lõike 5⁵ punkti 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kulutusi tervishoiukorralduse infosüsteemi kantud või vastavat kutsetunnistust omava taastusarsti, hambaarsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, logopeedi või psühholoogi teenustele;“,“.

Nagu eelpool markeeritud, leiame, et tööandja täiendav panus on tervitatav just ennetusliku-edendusliku iseloomuga teenuste soodustamiseks ning neis aspektides, mida sotsiaalmaksust rahastatav riiklik ravikindlustus ei kata või kus on põhimõttelisi ületamist vajavaid probleeme. Teeme seetõttu ettepaneku jätkata paragrahvi 48 lõike 5⁵ punktis 4 suletud loeteluga, kuid täiendada seda kahes aspektis. Esiteks palume lisada loetellu seetõttu hambaarsti osutatavad teenused ning teiseks laiendada psühholoogide rolli ja laiendada maksuvabastust kõigi kutsega psühholoogide pakutavatele teenustele. Nimelt on inimeste halb suutervis oluline riskitegur südame-veresoonkonna haiguste tekkimisel, kuid hambaravis on inimeste omaosaluskoormus väga kõrge ning riigieelarve tänases olukorras on lähitulevikus hambaravi omaosaluse kahandamise võimalused pärsitud. Kui tööandjad on valmis panustama töötajate suutervisesse, siis on põhjust seda ka maksusoodustustega toetada. Kliiniliste psühholoogide kõrval ja asemel saavad olulisel määral toetada inimeste vaimset tervist ka psühholoog-nõustajad. Näiteks on psühholoog-nõustaja vastuvõtt hõlmatud juba ka Tervisekassa rahastatavate tervishoiuteenuste loetellu, kuid paljud psühholoog-nõustajad töötavad väljaspool ravisüsteemi. Nii treenerid kui ka professionaalsed sportlased, kes on oma klubiga sõlminud töölepinguga võivad vajada spetsiifiliselt spordipsühholoogide tuge, mistõttu on kohane hõlmata suletud loetellu ka spordipsühholoogid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Riina Sikkut
terviseminister

Lily Mals
Lily.Mals@sm.ee